...ль, Колодів. А що вже говорити про живих людей? Як було проїхати невідкладній медичній допомозі?

Якось зайнялася господарська будівля в одного із селян,

...бодай розв'язання якоїсь із його найболючіших проблем зрушилося з місця. Але час біжить, а село обростає новими проблемами.

Лілія ЦЮРКО.

...вий мікрорайон, там залишають у кущах чи просто на хіднику — і, вважайте, на одного бродячого пса в обласному центрі стало більше. Зграї «нічийних» собак збіль-

...ток на будь-якого собаку залежно від ваги, породи. Як на мене, то собак потрібно реєструвати протягом двох-трьох місяців після придбання, а за ухилення від реєс-

...про необхідність виробити механізм у вигляді закону, за яким «собачу» проблему в містах розв'язували б передусім за рахунок підприємців, котрі займаються розве-

...ню розведення, реєстрації та утримання собак. Нашу міліцію теж варто було б зобов'язати прислухатися до таких сигналів і належно реагувати на них.

■ рибне господарство

І у воді, і на столі...

ШЛЯХ ВІД ОРГАНІЗАЦІЇ РИБАЛЬСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ ДО РИБИ НА ТАРІЛЦІ

Сучасна людина давно відійшла від полювання та рибальства як основного джерела харчування. Науково-технічний прогрес у сільському господарстві дав змогу ефективніше виробляти тваринницьку продукцію, розводячи свійських тварин і рибу в спеціалізованих ставках. Проте фактично напризволяще на відкуп браконьєрам кинуто річки, які на цей час не мають великого значення для розведення риби. Тож не дивно, що питання впорядкування розведення риби у річках стало темою розгляду на колегії Івано-Франківської облдержадміністрації. Відсутність реального господаря, на думку голови ОДА М. Вишиванюка, — основна причина занедбаного рибного господарства.

Хочу погодитись з цією думкою, оскільки державна машина в галузі екології і, зокрема, у частині подолання браконьєрства спрямована головним чином на показники, а саме: кількість проведених рейдів, залучення осіб до охорони, кількість складених протоколів про адміністративні правопорушення тощо. Кожне територіальне управління щотижня звітує до Києва про показники. Тож для виправлення ситуації обласна влада запропонувала віддати в оренду річки рибальським кооперативам, які повинні стати реальними господарями. Але постає запитання: як на практиці визначити ефективного майбутнього господаря річки? Чи не спуститься це розпорядження на «низи» і в адміністративному порядку райдержадміністрації або органи місцевого самоврядування примусять самим організувати роботу кооперативів? На жаль, ми на наших землях уже мали досвід організації колгоспів чи й навіть у недавньому часі при реалізації горбачовської «Продовольчої програми» примусово організовувались фермерські господарства, причому кожен район мав свій доведений план щодо їх кількості. Перед органами влади повинно постати запитання: хто у майбутньому має хоча б перспективу організувати якнайефективнішу роботу з розведення риби й отримувати прибутки?

Крім того, немає відповідного правового забезпечення утворення рибницьких кооперативів. У цьому разі звернімося до звичаєвого права та історичного досвіду.

Історичний досвід свідчить, що на землях Галичини до 1887 року кожен мав право виловлювати рибу в річках скільки хотів і як хотів. Починаючи з 1887 року, коли було прийнято «рибальський закон», на державному рівні було врегульовано не лише правила риболовлі, а й права землевласників, по землях яких протікали річки. Зокрема, визначались терміни, коли дозволявся вилов риби, величину (довжину в сантиметрах) риби кожного з її видів, заборонявся вилов певними методами. Більше того, кошти від здавання в оренду рибальських ревірів почали надходити землевласникам та громаді ґмін, на території яких протікали річки.

З приходом на землі Галичини радянської влади та усуспільнення природних багатств мисливські тварини і риба стали власністю не власника землі, а державною. Фактично в розвиткові рибальства з політикою усуспільнення природних багатств, зокрема і рибних, ми опинились там, де й були 150 років тому: тобто хто скільки хоче, стільки й виловлює риби в річках.

На противагу сучасним юридичним нормам, коли риба в річках вважається загальнонаціональним багатством, рибальський закон, який діяв у Галичині від 1932 року, визначав, що рибальство нероздільно пов'язане з правом власності на воду, і це право повністю належить власникові води. І лише на суспільних водах право риболовства належить державі. Право вести рибальство на чужій території надавалось лише з дозволу власника води.

На органи державної воєводської влади покладався обов'язок поділу господарств на ревіри, які повинні організовуватись таким чином, щоб не заважали сусідам вести рибальське господарство. Право ведення господарства дозволялось як приватним, так і юридичним особам. На повітову владу покладався обов'язок організації аукціонів та контролю надходження коштів за оренду рибальського ревіру, які ділили вже між власниками землі, що входили до рибальського ревіру.

Надання в користування рибальських ревірів відбувалося на досить-таки прозорому та конкурентному рівні. У «Станиславівському віснику», в якому публікували організаційно-розпорядчі документи державної та повітової влади, часто можна було побачити оголошення про проведення аукціонів з надання в користування як мисливських, так і рибальських ревірів. Наприклад, у №15 за 1933 рік опубліковано оголошення про організацію аукціону з надання рибальського ревіру №11 річки Черемошу. Територія цього ревіру становила ліву частину стоку річки Черемошу від межі злиття Білого та Чорного Черемошів до межі між ґмінами Ростоки і Рожен Великий. Також до цього ревіру входили всі притоки. Щоб взяти участь в аукціоні, потрібно було внести аванс у сумі 30 злотих, тоді як початкові торги починалися із суми 60 злотих у золоті. Переможця аукціону визначали не лише серед тих, хто більше заплатить коштів, а й тих, хто виділить більше коштів на зарибнення, випустить малька. Слід сказати, що за оренду рибальських ревірів надходили досить значні кошти. Зокрема, на початку XX ст. на Гуцульщині мисливські та рибальські ревіри на площі декілька тисяч гектарів орендував один із найбагатших людей Європи — князь Ліхтенштейн і сплачував щороку орендної плати майже на 50 тис. крон.

Як правило, право полювання та рибоковства орендувалось у державних лісах одночасно. Логічно, що охороняти мисливські та рибальські ревіри ефективно одному господареві. У 1912 році, наприклад, на ріці Бистриці було організовано всього 20 рибальських ревірів, причому п'ять було власних, тобто власників земельних ділянок, по яких протікала Бистриця, та 15 здавали в оренду. Всього за оренду рибальських ревірів орендарі за рік сплачували 1 788 крон. На Дністрі здавали в оренду 76 ревірів, а вартість плати становила 12 334 крони, на Пруті здавали 16 ревірів, а плата становила 2 101 крону. Для порівняння: ціна 1 кг найкращого волового м'яса на львівському ринку у цей час становила одну крону. Незбираного молока за одну крону можна було купити п'ять літрів або два літра вершків.

Отож сподіватимемося, що розпочату роботу влади в цьому напрямі буде підкріплено не лише планами, а й іншими інструментами державного регулювання: фінансовими, інституційними, організаційними, а на столі і у воді водитиметься риба, і в скарбницю потечуть податки й кошти за оренду рибальських ревірів.

Олег ПРОЦІВ.

Аспірант кафедри управління проектами Львівського регіонального інституту Національної академії державного управління при Президентові України.

І у воді, і на столі… : [*стан риб. госп-ва на Прикарпатті*]

Людина у своєму бутті давно відійшла від полювання та рибальства як основного джерела харчування. Науково-технічний прогрес у сільському господарстві дав змогу ефективніше виробляти тваринницьку продукцію, розводячи свійських тварин і рибу у спеціалізованих ставках. Проте практично напризволяще на відкуп браконьєрам кинуто річки, які на даний час не мають великого значення для розведення риби. Тож не дивно, що питання впорядкування розведення риби у річках стало предметом розгляду на колегії Івано-Франківської обласної державної адміністрації. Відсутність реального господаря, на думку голови ОДА М. Вишиванюка, – ось основна причина занедбаного рибного господарства. Хочу погодитись з даною думкою, так як державна машина у галузі екології і, зокрема, у частині подолання браконьєрства спрямована головним чином на показники, а саме: кількість проведених рейдів, залучення осіб до охорони, кількість складених протоколів про адміністративні правопорушення тощо. Кожне територіальне управління щотижня звітує до Києва про показники. Тож для виправлення ситуації обласною владою запропоновано віддати в оренду річки рибальським кооперативам, які повинні стати реальними господарями. Але постає питання, як на практиці визначити ефективного майбутнього господаря річки. Чи не спуститься дане розпорядження на низи, і в адміністративному порядку райдержадміністрації або органи місцевого самоврядування заставлять самим організувати роботу кооперативів. На жаль, ми на наших землях вже мали досвід організації колгоспів чи, й навіть, в недавньому часі при реалізації Горбачовської «Продовольчої програми» примусово організовувались фермерські господарства, причому кожен район мав свій доведений план по їх кількості. Перед органами влади повинно постати питання – визначити, хто у майбутньому має хоча б перспективу організувати найефективнішу роботу по розведенню риби та отриманні відповідних прибутків.

Крім того, немає відповідного правового забезпечення утворення рибацьких кооперативів. У цьому випадку звернемось до звичаєвого права та історичного досвіду.

Отож історичний досвід свідчить, що на землях Галичини до 1887 року кожен мав право виловлювати рибу у річках скільки хотів і як хотів. Починаючи з 1887 року, коли був прийнятий «рибальський закон», на державному рівні були врегульовані не лише правила риболовлі, але й також права землевласників, по землях яких протікали річки. Зокрема, визначались терміни, коли дозволявся вилов риби, величину (довжину в сантиментрах) по кожному із видів риби, заборонявся вилов певними методами. Більше того, кошти від здачі в оренду рибальських ревірів почали надходити землевласникам та громаді гмін, на території яких протікали річки.[1]

З приходом на землі Галичини Радянської влади та усуспільненням природних багатств мисливські тварини і риба стали власністю не власника землі, на якій вони знаходились, а державною власністю. Практично у розвитку рибальства з проведеною політикою усуспільнення природних багатств, зокрема, і рибних ми опинились там, де і були 150 років тому, тобто, хто скільки хоче, стільки й виловлює риби по річках.

На противагу сучасним юридичним нормам, коли риба у річках рахується загальнонаціональним багатством, рибальський закон, який діяв у Галичині від 1932 року визначав, що рибальство нероздільно пов’язане із правом власності на воду, і це право повністю належить до власника води. І лише на суспільних водах право риболовства належить державі. Право вести рибальство на чужій території надавалось лише з дозволу власника води. Якщо сторони між собою не могли зійтись на ціні права рибальства, то вона повинна була становити середній дохід від рибальства за останні три роки помноженого на двадцять. Законодавством врегульовувались різні питання: якщо вода вийде з берегів, то

---

[1] Gieruszyński F. K. Najnowiejszy wiadomości z dziedziny łowiectwa i zarys rybołowstwa: podręcznik naukowy dla kandydytów leśnictwa / Feliks Gieruszyński. – Lwów, 1911. – S 147.

у цьому випадку орендар рибальського ревіру мав виключне право вилову риби, навіть, якщо вода розлилась на чужу землю, але у цьому випадку повинен був сплатити відшкодування за завдані розливом води збитки.

На органи державної воєводської влади покладався обов′язок поділу господарств на ревіри, які повинні організовуватись таким чином, щоб не заважали сусідам вести рибальське господарство. Право ведення рибальського господарства дозволялось як приватним, так і юридичним особам. На повітову владу покладався обов′язок організації аукціонів та контролю надходження коштів за оренду рибальського ревіру, які ділились вже між власниками землі, які входили до рибальського ревіру[2].

Слід відмітити, що надання в користування рибальськими ревірами проходило на досить таки прозорому та конкурентному рівні. У «Станіславівському віснику», в якому друкувались організаційно-розпорядчі документи державної та повітової влади часто можна було зустріти оголошення про проведення аукціонів з надання в користування як мисливських, так і рибальських ревірів. Зокрема, у № 15 за 1933 рік друкувалось оголошення про організацію аукціону з надання рибальського ревіру № 11 річки Черемош. Територія цього ревіру становила ліву частину стоку річки Черемош від границі злиття Білого та Чорного Черемошу до границі між гмінами Ростоки і Рожен Великий. Також до цього ревіру входили всі притоки. Щоб взяти участь в аукціоні, потрібно було внести аванс у сумі 30 злотих, тоді як початкова ціна торгів починалась з 60 злотих у золоті. Переможця аукціону визначали не лише з тих, хто більше заплатить коштів, але й виділить більше коштів на зариблення, випустить малька[3]. Слід сказати, що за оренду рибальських ревірів надходили досить значні кошти. Зокрема, на початку ХХст. на Гуцульщині мисливські та рибальські ревіри на площі декілька тисяч гектарів орендував

---

[2] Korzonek J. i Rosenblüth I. Kodeks zobowiązań: komentarz. T.2. – wyd. drugie. – Kraków: Księgarnia powszechna, 1937. – s.2471-2495.

[3] Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1933. – № 15. – S. 269-271

один із найбагатших людей Європи – князь Ліхтенштейн і сплачував щороку орендної плати майже на 50 тис. крон[4].

Як правило, право полювання та риболовства орендувалось у державних лісах одночасно. Логічно охороняти мисливські та рибацькі ревіри є ефективно одному господарю. У 1912 році, наприклад, на ріці Бистриця було організовано всього 20 рибальських ревірів, при чому 5 було власних, тобто, власників земельних ділянок, по яких протікала Бистриця, та 15 здавалось в оренду. Всього за оренду рибацьких ревірів орендарями в рік сплачувалось 1788 крон. На Дністрі здавалось в оренду 76 ревірів, а вартість оплати складала 12334 крони, на Пруті здавалось 16 ревірів, а оплата складала 2101 крону. Для порівняння: вартість 1 кг найкращого волового м'яса на Львівському ринку у даний період складала одну крону. Незбираного молока за одну корону можна було купити п'ять літрів, або дві літри вершків.

Отож, будемо сподіватись, що розпочата робота влади у цьому напрямку буде підкріплена не лише планами, але й іншими інструментами державного регулювання: фінансовими, інституційними, організаційними, а на столі і у воді буде водитись риба, а в казну потечуть податки та кошти за оренду рибальських ревірів.

Проців О.Р. І у воді, і на столі /Олег Проців// Галичина.-2013. – № 25(4581) 14 лютого. – С. 5.

[4] Mniszek A. Dworzec myśliwski księcia Jana Liechtensteina w Tatarowie i jego łowiectwo we wschodnim Beskiedzie//Łowiec – 1906. – № 11. – s.134-135.